

Kandidatarbete, skriftlig del 6,5 hp
Handledare skriftlig del:
Cecilia Andersson
Handledare gestaltning:
Sara Isaksson From & Nina Westman
Institutionen Keramik & Glas
Vårterminen 2013
Konstfack

”Duktig Flicka”

*En keramisk gestaltning om självbild hos unga kvinnor i
förhållande till upplevda krav och förväntningar*

Lisa Wallert

2013

Abstract

Mitt kandidatarbete är ett undersökande och utmanande av unga kvinnors självbild i förhållande till upplevda krav och förväntningar, samt normativa föreställningar om hur en kvinna ska vara. Jag vill, genom konstnärlig/konsthantverklig gestaltning i materialen keramik och glas, lyfta fram och bejaka det otillåtna som "inte får finnas" och låta det utgöra det vackra. Att inte vara till lags, inte rätta sig efter vad andra tycker utan öppna upp för att skapa sina egna ideal. Att våga ta den plats man vill ha; högljudd eller tyst, motbjudande eller attraktiv. Att vara vacker på sina egna villkor och äga sin kropp och sin sexualitet.

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund	3
Syfte	4
Frågeställning	5
Metod	5
Process	6
Subjekt/Objekt	7
Att arbeta som modell	8
Arbetet i Verkstaden	9
Tjejerna i Gustavsberg	10
Bearbetning	11
Tjejers sexualitet	11
Kropp och Utseende	12
Duktig Flicka och Dålig Självbild	14
Resultat	15
Appendix	17
Källförteckning	20

Inledning

"Åh, du har så fina, långa ögonfransar! Du *måste* verkligen börja sminka dig!" Vi var elva år, hemma hos en tjej i klassen. Backstreet Boys i bakgrunden. "Visst är musiken bra? Vem tycker du är snygg? De där kläderna är mycket bättre på dig, de visar att börjar få bröst! Du *borde* verkligen skaffa andra kläder!" Granskande blickar. "Alltså, Lisa.. Om du bara ändrade dig lite..ansträngde dig! Då skulle du kunna vara den populäraste tjejen i klassen! Du är ju snygg! Vet du att Niklas tycker att du är snygg? Ni borde bli ihop."

Där satt jag, omgiven av välvilliga klasskamrater, likt hjältinnan i en 90-tals "gör-om-mig-film" inför "förlösandet". Det jag tyckte var konstigt var bara att detta var tjejer jag normalt inte umgicks med. Detta var populära tjejer som hade fått för sig att de skulle "hjälpa mig" en dag efter skolan. Mina känslor var blandade; glad för uppmärksamheten och komplimangerna, men på samma gång lite obekvämt. Jag minns dock tydligt att jag tyckte att hela situationen var bisarr; varför är jag här? Varför bryr de sig? De är inte mina vänner, de gillar inte mig egentligen. Vad spelar det för roll för dem hur jag ser ut, vad jag gör och vad jag gillar för musik och vad jag gillar att göra? De borde väl inte bry sig?

Jag ser tillbaka på mitt elvaåriga jag som förvånade klart ställer sig frågan "Varför bryr de sig?" men dock inte reflekterade över på vilket sätt de brydde sig. Mina klasskamraters uppmärksamhet kretsade kring att ändra och anpassa min person, stil och intressen i syftet få mig att smälta in och anamma samma fokus; att attrahera det motsatta könet. Då kunde jag bli den populäraste i klassen! Alla deras komplimanger koncentrerades kring utseendet. Det var deras argument för att övertyga mig; för attraktiv vill alla vara! Det var bara resten av mig som var fel, men det gick väl att ändra på? I alla fall dölja.

Hela högstadiet plågades jag av den ständiga känslan av att vara fel. Fel kläder, fel musiksmak, fel intressen; hela jag var fel. Mina elvaåriga klasskamrater lyckades inte "omvända" mig den där eftermiddagen. Däremot fann jag, likt många andra tonåringar, en identitet i utanförskapet med en egen bekantskapskrets som delade samma intressen. När jag sedan började gymnasiet på musiklinje så kändes det som att jag hade hittat hem. Jag hade dock omedvetet med mig någonting som fortsatte vara av största betydelse oavsett kontext; utseende och sexualitet var oerhört viktigt för att överhuvudtaget bli uppmärksam och bedömd, även om det inte är positivt. Hur skulle man annars göra?

Trots mina genusmedvetna medelklassföräldrars försök att behandla mig och min bror lika så upptäckte jag snart att det var väldigt olika saker som förväntades av oss från lärare, släktingar, lekkamrater, media etc. Jag ställdes inte inför direkta krav och riktlinjer, men en subtil indoktrinering om hur en tjej ska vara. Jag märkte tidigt att det bästa sättet att få positiv uppmärksamhet var att vara söt, snäll och duktig. När jag började skolan utökades det till lugn,

tyst och omtänksam. Pojkarna kunde vara stökiga och högljudda. Flickorna skulle vara omhändertagande och ansvarsfulla. Några år senare upptäckte jag sexualitet och utseende som ett verktyg för uppmärksamhet och för första gången makt. Den s.k. makten tilldelades mig dock av män och enbart om jag enligt dem kvalificerades som "snygg". Den kunde lika lätt tas ifrån mig då den var beroende av deras bild och upplevelse av mig; om jag bekräftade normen.

I mitt kandidatarbete undersöker jag den normativa synen på hur en kvinna "ska vara" i förhållande till unga kvinnors självbild samt med utgångspunkt från mig själv. Detta gör jag genom att dels genom att läsa relevant litteratur inom området, mina samtal med några av tonårstjejerna jag undervisar i keramik som jag har lyckats etablera en mycket bra kontakt med, samt mina egna erfarenheter. I min gestaltning problematiserar jag normen genom att plocka fram det "otillåtna" en ung kvinna med dålig självbild ser hos sig själv och förhöja det. Det "fula", det "motbjudande", det "liderliga" och det "äckliga" kommer att finnas där och utgöra skönheten i mitt verk.

Bakgrund

I gestaltningen använder jag mig av den förlegade föreställningen om den unga kvinnan som en oskuldsfull blomknopp. Ren, oförstörd och behagfull. Satt på en piedestal och redo att plockas. Den föreställningen är inte ordagrant aktuell idag, men jag uppfattar ändå att den lever kvar, något omformulerad, som en tyst överenskommelse med förväntningar på hur en kvinna ska vara. Anledningen till att jag tar upp gammal symbolik är för att uppmärksamma att den inte har försvunnit; idag är det bara andra ideal som efterfrågas, men förväntningarna och syftet kvarstår.

Blomman, eller blomknoppen är flitigt använd symbolik i västerländsk konsthistoria. Vanliga betydelser är kyskhets, renhet, blygsamhet, kortlivad och ungdomlig skönhet samt religiösa referenser som attribut till och symboler för Madonnan samt Kristus och Kristi lidande.¹ Den är traditionellt använd inom konsthantverk, främst för dekor. En stil som jag fascinerar av och hämtar inspiration i är Jugend (även kallad Art Nouveau) som har sin rot i symbolismen² och liksom jag har ett organiskt, slingrande formspråk. Dekorerad keramik, glas, möbler och arkitektur med motiv som växtlighet och naturavbildningar som t.ex av blommor, träd, frukter och fröhus³. Det finns dock en tydlig rytm i Jugend; en symmetri, som trots all sin rörelse ger mig en känsla av upprepning, kontroll och behärskning. Jag kan se de organiska likheterna i mitt eget formspråk, men jag adderar "köttighet" och brutalitet. Jag förhåller mig inte till symmetri på samma kontrollerade sätt och ser mitt utövande i stilmässig jämförelse som en slags "skräck-jugend".

¹ *"Nature and Its Symbols"* s. 74-129 Lucia Impelluso 2003, engelsk översättning J. Paul Getty Trust, 2004

² *"Svensk Jugend"* s. 10, Elisabet Stavenow-Hidemark (Nordiska Museet), Statlander Boktryckeri 1964

Motivet är dessutom en koppling till människans föreställning om naturen, som kan vara vacker och ömtålig, men den kan också vara obehaglig och grym. Vi människor vill gärna tro att vi behärskar den, men det gör vi inte. Vi vill äga den, betvinga den, kuva den, utnyttja den och forma den efter våra behov och syften. Men det kan vi inte. Den är vad den är och det är vi människor också; vi är egentligen lika oformbara. Böjer man en gren för långt knäcks den till slut. Kajsa Christensens Kandidatarbete från 2011 "De ondas blommor – den andra naturen" presenterar en okonventionell syn på naturen som inte är skör, gracil, vacker och trängande. Hon koncentrerade sig inte på blads sirlighet eller blomsterknoppars skönhet som många konsthantverkare/konstnärer gjort tidigare. Hon ville visa upp en motsatt bild av den vackra naturen och låta den vara elak, listig, spretig, brutal och blodtörstig. Liksom Kajsa vill jag låta min blomknopp vara det den inte förväntas vara; i mitt arbete vill jag dessutom med starka färger, lustfyllt köttiga former och storlek plocka fram det "otillåtna" en ung kvinna med dålig självbild ser hos sig själv och förhöja det. Det "fula", det "motbjudande", det "vulgära", det "liderliga" och det "äckliga" kommer att finnas där och utgöra skönheten och attraktionen i mitt verk.

En ytterligare referens för mitt arbete är Cajsa Von Zeipel som liksom jag utforskar tonåringars jakt på identitet. Provocerande, prövande, osäkra och trevande men utlevande och utåtagerande. I hennes arbete ser jag unga människors experimenterande med sexualitet, samt undersökandet av unga kvinnors erotiska självbild. Även om vi håller olika fokus, då jag ägnar mig åt unga kvinnors självbild, vilket inbegriper sexualiteten men inte fokuserar på tonåringen som fenomen, så kan jag se likheter.

För att ge mitt arbete en aktualitet och en bredare verklighetsförankring så har jag träffat en grupp tjejer i åldrarna 14-19 år i Gustavsbergs Ungkulturcentrum på lördagar och samtalat kring valda ämnen under keramikworkshops. Jag har fokuserat mest på två av dem, jag kallar dem Malin (19år) och Emelie (16 år). Dessa samtal blev ett viktigt inslag i mitt undersökande och min process.

Syfte

Jag tycker att det är oerhört viktigt och spännande arbete att synliggöra och kritisera destruktiva rådande normer och ideal genom konstnärlig gestaltning. Sverige omtalas som ett land ledande inom jämställdhet men de subtila växande kraven och förväntningarna ser jag som ett stort problem. Unga kvinnor mår enligt många undersökningar inte bra idag. Användandet av antidepressiva medel de ökar, likaså självskadebeteende och representationen inom ätstörnings- och psykvården. Enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) undersökningar om levnadsförhållanden (ULF-undersökningen) har besvär av ångslan, oro och ångest ökat trefaldigt bland kvinnor i åldern 16–24 år. Numera upplever således stora ungdomsgrupper, ungefär 30 procent av kvinnorna och 15 procent av männen i åldern 16–24 år, ångslan, oro eller ångest⁴. Vi är alltså medvetna om att unga tjejer mår sämre idag och att de har ett ökat behov av vård som staten kanske försöker

⁴ Lägesrapport 2011 – Hälsa- och sjukvård och socialtjänst, Socialstyrelsen

tillmötesgå, men min tanke är att det skulle behövas mer arbete i förebyggande syfte. Därför vill jag undersöka och förtydliga kopplingen mellan upplevda förväntningar och krav samt risken för psykisk ohälsa hos unga kvinnor.

Förväntningarna och kraven, samt konsekvenser gällande utseende, beteende och person bekräftas av Fanny Ambjörnssons undersökningar, tjejerna jag pratar med samt mina egna erfarenheter. Detta är högaktuellt. Trots dessa övervägande faktorer möts jag av häpnadsväckande kommentarer som: "är det verkligen relevant med feministisk konst idag? Har inte folk slutat med det med det?"

Jag har funderat mycket på tjejerna jag träffar i Gustavsberg. Varför har de tveklöst släppt in mig och redan från första stund? Hur ser de mig? Som en vuxen eller en kompis? Jag är förvånad, oerhört tacksam för allt de delar med mig men jag ställer mig ändå frågan *varför?* Jag tror att det är för att jag kan relatera och för att jag *gör* det. Jag släpper in dem. Vi har inte samma erfarenheter eller upplevelser, men de uppfattar ändå att jag kan relatera till deras små och stora tankar, berättelser, liksom de kan till mina. En vuxen som arbetar med ungdomar, exempelvis inom psykiatrin kanske lyssnar bra, men utelämnar aldrig någonting om sig själv. När man däremot gör det skapas ett utbyte baserat på en tillit och ett förtroende som är genuint.

Detta vill jag ge i mitt verk. Jag vill att mitt verk ska säga någonting som jag själv hade behövt höra när jag var i deras ålder. Inte bara "det kommer att ordna sig." Jag tror att det finns en enorm styrka i det självupplevda och förmågan att relatera så jag vill dela med mig av den på mitt språk och det sätt jag kan bäst; genom keramisk gestaltning.

Med mitt arbete vill jag utmana normativa föreställningar om egenvärde och självbild. Jag vill lyfta fram och bejaka det som "inte får finnas" och låta det utgöra det vackra. Att inte vara till lags, inte rätta sig efter vad andra tycker utan öppna upp för att skapa sina egna ideal. Att våga ta den plats man vill ha; högljudd eller tyst, motbjudande eller attraktiv. Att vara vacker på sina egna villkor och äga sin kropp och sin sexualitet.

Frågeställning

Hur kan jag genom konstnärlig gestaltning problematisera och ge alternativ till en ung kvinnas självbild i förhållande till upplevda förväntningar och krav på hur en kvinna ska vara?

Metod

Jag har utvecklat en metod där jag kring valda ämnen omväxlande prövar mina egna teorier, Fanny Ambjörnssons vetenskapliga undersökning samt det tonårstjejerna jag träffar tycker och tänker. Jag ställer dessa olika komponenter mot varandra och analyserar resultatet som jag bär med mig i

gestaltningen. Verkstadsarbetet består av skisser på papper och i lera, glasyrprover, skulptering samt arbete i glashytan. I den keramiska delen har jag använt mig av gamla tekniker som ringling och modellering, speciellt avpassade för att kunna bygga stort. Jag har även ägnat stor del av min tid åt glasyrprover, infärgade med oxider och färgkropp.

Process

Mitt arbete började redan under höstterminen, under en annan kurs då jag framför allt ville bygga en stor skulptur, baserat på en intuitiv idé. Jag insåg snart att mitt undersökande snarare var omedvetet än intuitivt och att blomknoppen hade en helt annan betydelse för mig än vad jag först kunde eller vill läsa in. Detta handlade egentligen om någonting som jag har burit med mig så länge jag kan minnas och som har format mig, periodvis brutit ner mig, men som jag dessutom har processat i nio år av terapi i olika former för att få distans: min egen dåliga självbild. Detta arbete är alltså ingen ny process och det är inte slutet på den heller; det är bara första gången jag har tillräcklig distans och känner mig riktigt mogen att gestalta det. Jag började bygga efter en vision om att spränga ramarna för det otillåtna; jag skriver i min processdagbok 31/10:

”Den ska ta plats. Vara oberäknelig. Ful, men ändå vacker. Tilldragande och suggestiv. Äcklig. Sexuell. Ådrig, kroppslig och lustfylld. En okonventionell och otillåten attraktion. Jag vill tillåta motsättningarna. Förtydliga, förhöja, acceptera och bejaka det som förväntas arbetas bort eller döljas i skam. Istället för att gestalta en destruktiv norm och därmed cementera den vill jag erbjuda ett alternativ.”

Jag hade redan då ringat in att jag bl.a. ville förhöja det som inte anses höra ihop med förutfattade meningar om "naturlig femininitet"⁵ i min gestaltning för att ge det utrymme istället för en rådande norm.

Innan jag kunde fortsätta med min blomknopp behövde jag rannsaka mig själv och fundera mer ämnet "självbild". Hur ser jag på mig själv idag? Hur ser andra på mig? Beroende av kontext och vad man gör kan det variera. Du är inte vad du gör, men vad du gör kan visa på vem du är, till viss del. Jag tänkte mycket på olika roller, krav och förväntningar, kontexter och påbörjade ett undersökande av några av mina egna olika roller.

Subjekt/Objekt

Jag lade blomknoppen åt sidan och tog istället upp ett annat projekt jag funderat kring i flera års tid som resulterade i ett verk "Subjekt/Objekt" där jag dels undersökte och ifrågasatte olika roller med avstamp i min bakgrund som modell (objekt) kontra min nuvarande roll som konsthantverkstuderande utövare och kreatör (subjekt). Jag framställde tillsammans med en etablerad modefotograf en serie bilder där jag skulle verka som både objekt och subjekt.

En av de stora kontrasterna mellan att arbeta som modell och kreatör är de helt olika positionerna man befinner sig i. När jag arbetar som modell är jag konsult. Jag är inhyrd för att göra ett jobb som kunden (alternativt fotografen) är kreatör till. Jag ska leverera uttryck, poser och förmedla rätt känsla för rätt jobb. Man sätter naturligtvis sin egen prägel på det, men det ligger en yrkes stolthet i att kunna vara "kameleont" och anpassa sig till kundens behov. När jag arbetar i verkstaden är min roll motsatt; jag är kreatören. Jag bestämmer hur idén, hur det ska se ut, vilket material, etc. I mitt projekt var jag kreatör. Jag hade skulpterat leran, placerat den, sminkat mig, valt bilder och suttit med vid retuschen. Mitt ansikte och mina uttryck var mitt material likaväl som leran. Eftersom konstkontexten (utställningen på Konstfack), min roll som kreatör/subjekt därmed var så tydlig så tyckte jag att modellens/objektets roll behövde förtydligas, så jag valde att använda mig av modeestetik.

⁵ "I en klass för sig" s.57 kapitel 2 & 160 kapitel 4, Fanny Ambjörnson, Ordfront Förlag 2003

Under opponeringen förstod jag plötsligt att betraktarna inte såg tillräckligt mycket *material* i mina bilder; de såg mitt ansikte, lera och de såg bilderna som självporträtt. Jag hade ingen tanke på det; självporträttet låg möjligtvis i min historia, men för mig var *mitt ansikte och mina uttryck lika mycket material som leran*. Detta fick mig att inse att jag har ett ganska ovanligt förhållningssätt till mitt eget utseende, p.g.a. min tidigare karriär som modell. Att se sitt utseende som en produkt och en handelsvara har varit ett sätt för mig att frikoppla mig från förväntningar och krav på det området. Mitt sätt att hantera utseendefixering och komplex har alltså varit att *ta betalt för förväntningarna och kraven*.

Att arbeta som modell

När man arbetar som modell är det helt och hållet ytan som räknas; din person har *absolut ingenting* att göra med saken. De rådande idealen blir dessutom mycket tydliga; ålder, hårfärg, ögonfärg, längd, typ av utseende och kroppsform är avgörande om du får ett jobb eller inte. Centimeternoggrannhet; höftmått, bystmått, midjemått, skostorlek... När jag t.ex. var i japan mätte de hela min kropp; handleder, anklar, underarmar, vader, lår, överarmar, hals... Man blir en handelsvara och inser det absurda i det. Jag förstod att det hade absolut ingenting att göra med vem jag var, hur jag var och mitt egenvärde; det var bara tydliga mått på deras önskade ideal. Dessa ideal kommer dessutom utan någon som helst logik eller substans; en tjej som var 185 cm lång bedöms efter samma höftmått som en tjej som är 175 cm, trots att den längre tjejen bör väga nästan 10 kg mer i förhållande till sin längd enligt BMI-kurvan, bara för att nämna ett ologiskt exempel.

Jag lärde mig vilka poser och uttryck som var önskvärda i förhållande till situation; sexig, men inte *för* sexig. Speciellt inte när man fotograferades i underkläder, då ska man gärna se lite oskyldig och förvånad ut. Ibland kraftfull, hård och omänsklig, som en gudinna på en piedestal. Ibland vacker och drömmande; gärna lite öppen mun, avvaktande...och ung! Eftersom jag började arbeta som modell när jag skulle fylla 21 så var jag redan "gamal" och fick därmed ljuga om min ålder för alla kunder, på agenturernas uppmaning. Den smala kroppsformen, ett ungdomligt utseende och den oskyldiga sexigheten visar på medias vilja att infantiliserar och sexualisera kvinnor - ständigt ett objekt. Detta är ett av idealen, kraven och förväntningarna jag bearbetar och ifrågasätter i mitt kandidatarbete.

Men det är *deras* ideal. När kunden beskriver mycket klart och tydligt vad som önskas av en som modell, kompletterar sin vision *ytterligare* med mängder av retusch och de dessutom är villiga att betala för det inser man att det är en tjänst de köper av mig för att tillgodose *sina* onaturliga och fiktiva behov. Min person har dessutom absolut ingenting med det att göra och detta gjorde det möjligt att frikoppla mitt utseende från min person och se det absurda i rådande ideal.

Jag vill dock förtydliga att jag inte tycker att modebranschen är en lämplig plats för unga tjejer, speciellt inte om de lider av en dålig självbild och/eller självdestruktivt beteende p.g.a. av den hårda press man utsätts för. Risken är

stor att bli utnyttjad och jag tror att om jag hade börjat arbeta tidigare under mina självdestruktiva tonår så hade jag inte klarat mig så bra. Jag var under hela min modellkarriär mycket noggrann med att se till att det skedde inom mina ramar och principer; jag var medveten om att jag var ett objekt, men det skedde på mina villkor. Där var min ålder var min räddning, men den var som sagt opassande enligt branschen.

Arbetet i Verkstaden

Efter "Subjekt/Objekt" kunde jag återvända till blomknoppen; jag hade nu definierat min egen position och förhållningssätt samt min egen självbild. Jag fortsatte med lövverket som jag medvetet gjorde mer aggressivt; blomknoppen ska också vara gåtfull, man ska inte veta om den är farlig eller inte, men jag tyckte att det behövdes ett expressivt tillägg av aggressivitet och kraft som skapar ett otämjbart kaos. Jag valde att göra grenverket i glas då jag såg möjligheten i att utnyttja glasets egenskaper som exklusivt och skört, men det kan också vara glansigt, vulgärt och färgstarkt; det är få saker som kan bli så svulstiga och vulgära som glaskonst. Jag arbetade länge med att få fram lämpliga glasyrer; jag ville ha en "köttig" och tjock rosa glasyr som skulle ha skiftningar och föra tankarna till blodkärl och kön; den okonventionella sexualiteten. Jag är inspirerad av Åsa Jungnelius⁶ sätt att gestalta; med en feministisk agenda och på samma gång mycket sexuellt och kroppsligt. Det är någonting svulstigt och lustfyllt i hennes arbete som tilltalar mig enormt. Den rosa färgen ska tonas över i en grön färg som ska täcka bladen och ge känslan av en rik växtlighet. Glasskruvarna har färger i samma intensitet som glasyren och är lindat på metallrör och sedan tillböjda för att skapa en oregelbundenhet och en okontrollerad rörelse; detta står för motsatsen till ett måttfullt beteende, det är det okontrollerade beteendet och den okontrollerade kroppen, vilket fördöms som onaturligt trots att det är det naturliga.

⁶ Åsa Jungnelius, <http://asajungnelius.se>

Tjejerna i Gustavsberg

Det började som en keramikkurs, öppen för ungdomar 13-25 år, men det resulterade i en grupp tjejer, 14-19 år. Det har varit en avslappnad atmosfär; bara tjejer, förvisso i olika åldrar och från olika samhällsklasser, men som har lyckats mötas i görandet. Jag vill referera till Karin "Kakan" Hermanssons masterarbete där hon söker svar i hur kvinnor umgås med varandra utan män och hur resultatet blir⁷. Hon refererar i sin tur till traditionella kafferep och syjuntor som enligt henne har varit ett sätt för kvinnor att skapa sig egna utrymmen, enbart för kvinnor. Ett utrymme som har marginaliserats och avfärdats av män som "skvaller", men som snarare varit ett sätt att skapa starka nätverk som möjliggjort tillit, självförtroende och är en plats där kvinnor delar sina erfarenheter och hittar gemenskap i förtryck, frustration och glädje. Hon drar även paralleller mellan konsthantverkets låga status och kvinnliga attribut, samt gör ett påstående att konsthantverk är ett traditionellt kvinnoyrke, därav dess låga status, och att keramik framförallt är intressant för kvinnor eftersom de föremål som produceras i keramik i första hand är avsedda för hemmet; kvinnans plats. Bekräftas detta av att det var *enbart tjejer* som anmälde sig till keramikkursen? Eller bekräftar det bara att tjejerna har ett *behov av systerskap* som de visste att de skulle få tillgodosett i detta forum?

Vi har samtalat kring ämnen som upplevda förväntningar och krav på kropp och utseende, sexualitet, intressen, könsstereotyper, norm, feminism, skola och relationer och det har varit ett viktigt inslag i mitt undersökande arbete; de har fungerat som ett bollplank, en inspiration och en påminnelse. De hjälper mig att minnas känslor, tankar och situationer som ger mitt arbete en bredare verklighetsförankring. Jag har fått många tankar bekräftade och förtydligade, både av tjejerna och min litteratur, och det är därför jag fortsätter med blomknoppen. Hade resultatet av mitt undersökande varit någonting annat så hade min gestaltning tagit en annan väg. Jag förenar nu mina olika grenar i ett verk; min skulptur i keramik och glas och en ljudinspelning av mina samtal med tjejerna. Ljudinspelningen av vårt möte ger verket en

⁷ "Girls Club", Karin "Kakan" Hermansson, Masterarbete Konstfack 2012

verklighetsförankring och knyter inte bara samman min teori och praktik, utan den bjuder in andra människor i mitt verk. För mig betyder det att detta inte enbart är en personlig process, utan att den även är till för andra.

Bearbetning

Jag har haft några olika ingångar för att strukturera upp mitt undersökande och som stöd för mina samtal med tjejerna, som jag har delat in i följande undergrupper: *"Tjejers Sexualitet"*, *"Kropp och Utseende"* och *"Dålig Självbild"* och *"Duktig Flicka"*.

Tjejers Sexualitet

När jag frågar Emelie och Malin om hur en tjejs sexualitet är/ska vara börjar de prata om en tjejs sexuella utstrålning, kroppsform och utseende. Att en tjej t.ex. ska vara smal, men ändå ha stora bröst, etc.

Jag förtydligar: "Jag menar sexualitet, som t.ex. kåthet. Hur är det med tjejers lust och kåthet? På vilket sätt kan en tjej vara kåt? Och hur är det med sexuellt utövande? Hur ser man på det?"

Emelie svarar lite trevande: "Hon ska ju vara..erfaren. Men på samma gång inte ha legat med för många. Då blir hon kallad hora eller slampa."

Jag: "Vad är för många?"

E: "Hm. Jag vet inte. Det är olika...Ibland kan det räcka med några få. Ibland är gränsen vid typ 20."

Jag: "Så det finns ingen gräns av substans? Ungefär som att det heller inte finns någon substans i användandet av ordet "hora"? Jag menar; när folk använder det ordet menar de väl inte att hon faktiskt tar betalt för sexuella tjänster?"

E: Öh, nej..naturligtvis inte. Det är bara ett skällsord.

M: "Men man ska ju inte vara oskuld! Det är ju skitpinsamt att vara oskuld! Å andra sidan kan man ju inte bara ligga med någon, vem som helst. Det måste ju vara speciellt. Ens typ pojkvän, liksom."

E: "Ja, man ska ha ett förhållande. Usch, det är så svårt med förhållanden. Så fort jag blir intresserad av en kille så tänker jag: hur vill du att jag ska vara för att du ska stanna kvar hos mig? Även om jag blir..typ..konstig? Jag kan vara rätt...jobbig ibland. På det sättet kan jag tänka mig att det är lättare att vara med en tjej. Hon skulle nog förstå mer..för hon vet typ vad det handlar om. Eller, jag vet inte..."

Fanny Ambjörnsson förklarar genom sin analys av sina samtal med tjejerna hon samtalar med hur det framgår att det värsta en tjej kan kallas för är "hora". Detta är knutet till, och hämtar kraft ur kvinnors sexualitet och sexuella tillgänglighet. Hon förklarar hur den allmänna uppfattningen hos tjejerna är att "hora" förklaras som stigma riktat mot tjejer, framför allt ämnat för att sårta. En av tjejerna hon följer citeras i hennes bok: "Det är *mycket* värre att bli kallad hora än bitch. För då är man slampa. Det är ju värre att vara lösaktig än en

sån som är allmänt jävlig". Tjejerna förklarar vidare att för killar är det inte sårande att bli kallad hora, snarare tvärtom då det stärker deras manlighet.⁸

Ambjörnsson refererar vidare till etnologen Maria Bäckmans avhandling om den svenska skolans samlevnadsundervisning från 2003 som visar hur den tjej som fått rykte om sig att vara lätt på foten tappar i status på grund av sin sexuella tillgänglighet, eftersom hon inte längre är någonting för killarna att "erövra".

Jag tycker att det är mycket intressant att Emelie och Malin omedelbart kopplade "tjejers sexualitet" till tjejers sexuella utstråling, kroppsform, utseende och sexighet; dvs hur hon uppfattas av någon annan, inte *hennes egen* sexualitet. De medgav sedan att tjejer absolut kunde vara kåta och ligga med både killar och tjejer, men jag uppfattar, med stöd av Fanny Ambjörnssons teorier att det bör ske inom vissa ramar; måttlighet. Inte för många, men *hur* många är dock oklart. Kärlek bör finnas med i bilden, helst inom ett förhållandes ramar. Hon ska vara villig och kåt, men på "rätt sätt". Heteronormativt (här får tjejernas uttalande även stöd av Ambjörnssons teorier om den heteronormativa genusordningen⁹), måttfullt och romantiserat, ungefär som på film och utifrån vad de tror att en kille vill ha.

När jag frågar om tjejers sexualitet glider de varje gång in på relationer, trots att jag vid upprepade tillfällen försöker återgå till ämnet. Det tycks som att sexualiteten definieras och bedöms utifrån hur *andra*, i synnerhet ens pojkvän/sexpartner uppfattar och *önskar* ens sexualitet.

Det finns även klara indikationer på hur sexuell måttfullhet hos unga kvinnor anses vara det normala och friska av socialtjänsten; Petra Ulmanen och Gunvor Andersson menar i sin litteraturgenomgång att den sociala barnvården fokuserar på flickors sexualitet som ett tecken på problem eller som ett problem i sig¹⁰. Sexualitet tycks alltså vara ett område där olika förväntningar på och värderingar av flickors och pojkars beteende påverkar socialtjänstens bedömningar i beslutande om tvångsvård; ett och samma beteende bedöms som avvikande och blir föremål för ingripanden för flickor, men inte för pojkar. Detta tyder på att länsrätten upprätthåller den rådande genusordningen då den unga kvinnans sexualitet blir grund för ett beslut om tvångsomhändertagande.

Kropp och Utseende

Både Malin och Emelie är överens om att utseendet är av yttersta vikt för uppmärksamhet och popularitet. När jag frågar lite mer ingående om vilka ideal som är de dominerande enligt deras uppfattning så är det första de säger: "Smal". Detta ideal hyllas som jag tidigare nämnt inom mode- och

⁸ "I en klass för sig" s.188, Fanny Ambjörnson, Ordfront Förlag 2003

⁹ "I en klass för sig" s. 105, Fanny Ambjörnson, Ordfront Förlag 2003

¹⁰ "Svensk social barnvård ur ett könsperspektiv" Petra Ulmanen och Gunvor Andersson s.67 1993-2003, Statens Institutions Styrelse

reklambranschen och är ständigt återkommande. Smal kan ses som ett tecken på karaktär; det talas ofta i berömmade ordalag om någon har lyckats gå ner i vikt. Jag ser det snarare som ett tecken på en måttfull och kontrollerad karaktär och kropp¹¹. De nämner också stora bröst och snygg rumpa.

Sexualiseringen av kvinnokroppen möts vi av dagligen i media; på tidningsomslag, reklam, film och TV. Det finns stora skillnader i normen hur män och kvinnor porträtteras. För ett tag sedan uppmärksammades tidningen Café för deras sexistiska omslag som presenterade kvinnor som lättklädda objekt, medan männen blev porträtterade på ett helt annat sätt, enligt manliga ideal; med säkerhet i blicken, skäggstubb och kavaj. Att kvinnor objektifieras i en tidning som enbart riktar sig män kanske inte kommer som en överraskning, men faktum är att det är inte så stor skillnad från hur kvinnor porträtteras i magasin som riktar sig till kvinnor, i synnerhet unga kvinnor; det är fortfarande den exponerade ungdomliga kvinnokroppen, sexighet och/eller oskuld som dominerar.

Fanny Ambjörnsson skriver att den "naturliga kvinnokroppen" är någonting som måste uppnås genom hårt arbete; plockade ögonbryn, sminkning, push-up bh, val av kläder och avlägsnandet av hår som växer på fel ställen, men det måste framstå som naturligt. Hon menar att man enligt normen t.ex. inte bör erkänna att man färgar eller förlänger håret, inte avslöja att man måste raka sig för att inte få lurviga ben, man skapar illusioner av större bröst med vadderade bh:s och undviker att gå ut osminkad för att behålla illusionen om sitt utseende. Det ska upplevas som naturligt. Hon tar även upp exempel på antagonismen som uppstår när en tjej bryter mot den bestämda utseendenormen; samma sak som jag själv fick uppleva som elvaåring när mina klasskompisar ville "göra om" mig, trots att de egentligen inte hade något intresse för mig som person, utan för att jag störde ordningen och därmed ifrågasatte deras konstruerade norm.

Fanny Ambjörnsson refererar i sin tur till Simone de Beauvoir, som menade att kvinnan associerades med kroppen, medan mannen förbundits med själen. Det är framför allt kvinnokroppen som bedöms offentligt, vars rykte och status är beroende av hennes kroppsliga presentation, och kvinnan som själv lär sig bedöma sin kropp. Det är någonting som kvinnor kan samlas kring i görande (t.ex. nagelkonst eller hårflätning), bedömande, uppskattande, men alltför ofta i negativa uttalanden om den egna kroppen. Jag känner igen Fannys påståenden i både min egen omgivning och i tjejernas uttalanden; att ständigt uttrycka sitt missnöje över den egna kroppen, men inte för den skull lida av ätstörningar och svår ångest. Ibland nästan som ett sätt att konversera, kvinnor emellan; att uttrycka missnöjet över sin egen kropp medan man sträcker sig efter en extra bulle och hoppas på ett bekräftande på motsatsen av sin omgivning som: "Neej, skojar du? Du ser ju helt perfekt ut! Jag däremot..."

¹¹ "I en klass för sig"s. 57, Fanny Ambjörnsson, Ordfront Förlag 2003

Dålig självbild och duktig flicka

Jag riktar nu medvetet blicken mot unga kvinnors *dåliga* självbild. Med detta vill jag ha sagt att jag därmed inte gör ett påstående att *alla* unga kvinnor lider av en dålig självbild. Jag vill dessutom klargöra att jag inte heller gör några påståenden om pojkars eller mäns självbild eller förhållande till krav och förväntningar i mitt arbete. Det finns naturligtvis många unga kvinnor som har en mycket god självbild och struntar fullkomligt i vilka krav eller förväntningar som kan tyckas ligga på en kvinna. Det finns även de som trots en god självbild känner sig träffade av samhällets ideal. Sedan finns det också de där den dåliga självbilden tar sig sjukliga konsekvenser, som t.ex. det sk "duktigflicka-syndromet", osäkerhet, prestationsångest, utseendefixering, självskadebeteende och ätstörningar.

Oavsett vilken grupp man tillhör så måste man ändå *förhålla sig till* omvärldens krav och förväntningar, då man kan välja att ignorera det, revoltera mot det eller ta det till sig. Jag tror att det är viktigt att erkänna sin utgångspunkt och historia, annars blir det svårt att ta nästa kliv i trappsteget.

Innan jag utvecklar den teorin vidare vill jag redogöra för ett egenmodifierat begrepp jag kallar för "duktig-flicka-syndromet". En "duktig flicka" ser jag som en slags kombination av jantelagen, ideal och komplex. Hon drivs av en dålig självbild, negativa tankar och ett omätligt behov av bekräftelse genom att ständigt vara till lags. Hon måste alltid prestera och vara bättre än alla andra för att duga, men eftersom detta innefattar henne själv så spelar det ingen roll hur duktig hon är; hon är aldrig tillräckligt bra då hon aldrig överträffar sig själv. En duktig flicka förhåller sig slaviskt till rådande konventioner; varje förväntning och krav ser hon som "en öppning" till befrielsen från den dåliga självbilden. Graden av hur hårt man förhåller sig till "duktig-flicka-syndromet" kan variera, men jag tar nu ett extremare fall som exempel, där jag själv befann mig under min uppväxt.

Om vi återgår till frågan om att definiera och erkänna en dålig självbild är kontraproduktivt så kan jag ta några exempel på kritik som jag har mött i min process: "Det beror på hur man riktar blicken. Man ska inte fastna i det dåliga, utan fokusera på det bra istället, annars reproducerar man bara någonting dåligt!" eller "Vi lever i ett fritt land och vi är själva ansvariga för att ta den plats vi vill ha. Om folk bemöter dig på ett visst sätt så är det ju upp till dig att svara på bemötandet."

Vi tar det lite extrema exemplet jag tog upp tidigare på en "duktig flicka" och ställer henne mot kritiken. Eftersom kritiken koncentrerar sig på och förutsätter ett självständigt handlande *mot* norm och konventioner; en slags "fuck-you-kraft" och "sluta vara ett offer" så är det inte ens ett alternativ för en "Duktig Flicka", då en alltför stor del av hennes sätt att överhuvudtaget kunna motivera sin existens går ut på att vara *till lags*. Mina egna erfarenheter av detta är att det behövs en brygga, och den bryggan gick inte för mig att bygga utan att definiera min utgångspunkt. Det är därför jag har gett mitt verk titeln "Duktig Flicka", samt i syftet att ge någon som alltid vill vara till lags en brygga och lite "fuck-you-kraft".

Resultat

Det ger mig en tillfredsställelse att upptäcka att mina tankar och upplevelser inte enbart ligger hos mig, utan att det dessutom finns vetenskapliga belägg för det. Jag har naturligtvis länge vetat att jag inte har varit ensam om att ha en trasslig uppväxt med en dålig självbild, men det var ändå förvånande att allt stämde så väl överens; Fannys bok, tjejkvinnorna i Gustavsberg, mina egna tankar och erfarenheter, trots att det skiljer minst tio år mellan oss i ålder så var det alltför lika för att det skulle vara en sammanträffande. Trots detta möts jag av ifrågasättande huruvida diskussionen är relevant överhuvudtaget. Att ägna sig åt kvinnofrågor är tillräckligt för att bli marginaliserad, men det är uppenbarligen ännu mer motigt att ägna sig åt *unga* kvinnor. Därför gör jag detta arbete.

Som svar på min frågeställning; "Hur kan jag genom konstnärlig/konsthantverklig gestaltning problematisera och ge alternativ till en ung kvinnas självbild i förhållande till upplevda förväntningar och krav på hur en kvinna ska vara?", så tycker jag att jag har lyckats utmana på ett sätt som jag tror gagnar mer vad det gör att bortse från problematiken. Det är naturligtvis viktigt att inte enbart reproducera någonting dåligt, men jag tror att det kan vara lika destruktivt att inte våga prata om det i rädsla för att göra ett felsteg. Som jag skriver i mitt avsnitt om "dålig självbild" så kan personer med en dålig självbild vara i behov av en brygga, och de är personerna som är mest i behov av debatten.

Genom mitt hantverk och materialval kommunicerar jag, men det är viktigare än så; mitt fysiska arbete med materialet är en förutsättning för ett konstnärligt uttryck för mig. Jag gjuter inte, utan det långsamma och tålmodskrävande skulpterandet och modellerandet är en viktig del i min process. Konsthantverk och i synnerhet keramik tycks föra människors tankar till någonting terapeutiskt, sinnligt, sensuellt och närapå meditativt, men även folkligt: "Drejar du? Åh, vad mysigt..", brukar människor säga när jag berättar att jag arbetar med keramik, tätt följt av; "Ja, jag gick också på en keramik kurs när jag var ung en gång, jag gjorde en skål..."

Tidigare kunde jag uppleva detta sätt att relatera till keramik som provocerande, då jag inte tyckte att materialet och hantverkaren/konstnären visades tillräckligt mycket respekt, men det kanske inte handlar om respekt utan kanske snarare om rädsla för ett material? Jag upplever liksom många människor keramik som ett välbekant och lättillgängligt material då det inte ligger så mycket prestige i det, men det går att göra fantastiska saker om man behärskar hantverket. Detta gör materialet mycket lämpligt för mig, dels i mitt eget gestaltande; jag tycker om att arbeta på mitt eget sätt med frågeställningar berör och känns igen men även i ett material som människor känner igen. Det är dessutom mycket viktigt i mitt arbete med tjejkvinnorna då de själva tycks uppfatta keramik som lättillgängligt och prestigelöst.

En ny, uppspänd duk och oljefärger kan ge associationer till målare, högt ansedda, fria konstnärer. Kan det vara så enkelt att hantverkaren aldrig lyfts fram och idealiserats på samma sätt som konstnären som

prestationsångesten inte tycks infinna sig i lika hög grad inför en formbar lerklump? Eller är det för att lera är ett välbekant material som alla någon gång har varit i kontakt med (om än bara i en lerpöl på dagis) och är förhållandevis lätt att förstå sig på; jag har tidigare undervisat så små barn som 1,5 år och blivit förvånad över deras förståelse för hur materialet kan formas, tas isär och sättas ihop. Jag har personligen stor respekt för materialet och strävar ständigt efter att skaffa mig mer kunskap och verktyg till min process.

Det var en mycket blandad kunskapsnivå bland tjejerna jag undervisade, men det hindrade dem inte från att långsamt börja forma objekt. Det som var oerhört intressant var den intima stämning och samtalen som följde med när vi alla satt och arbetade med våra händer. Samtalen och görandet tycktes inte bara öppna tjejerna för varandra, utan även för sig själva. De diskuterade och resonerade kring saker, kom fram till slutsatser, lösningar, men ibland bara ett rent filosoferande. Detta fick mig att fundera på min egen arbetsprocess; att jag enbart gör snabba och förenklade skisser på papper, men min process börjar på allvar när jag börjar arbeta i materialet. Jag bygger, skulpterar, skär bort, lägger till och formar objektet under tiden som jag funderar över frågeställningar och uttryck. Det blir en dialog mellan mig och materialet som är ett viktigt steg i min process; jag kan alltså inte hoppa över den delen och gjuta, utan den är nödvändig. Det kanske inte är så flummigt och löjligt att påstå att keramik är "terapeutiskt" och "meditativt" som jag tidigare tyckt; jag arbetar faktiskt själv på det sättet.

Varje steg i processen har alltså varit nödvändigt för mig, och jag är särskilt nöjd med att jag efter mycket hårt arbete inte bara lyckades förmedla köttigheten, det motbjudande och sensuella med formen och storleken, utan även med glasyren. Jag arbetade två månader med glasyrprover och det var med stor glädje jag upptäckte att en blandning av en speciell glasyrbas, en speciell färgkropp och en speciell mängd tennoxid i en speciell tjocklek gemensamt blev den "köttrosa" glasyr som flockade sig och gav mitt gestaltande en ytterligare skjuts. Denna glasyr ihop med den djupgröna (som var en känslig balans mellan kopparoxid, färgkropp och rätt temperatur) gav en härlig kontrast som för tankarna både till vild och vacker växtlighet, men även till kön och kött.

Jag tycker att keramik och glas som material samt konsthantverk är ett mycket bra forum att diskutera den typ av frågeställningar gällande feminism och genus jag tar upp, då det redan finns en pågående och intressant diskussion i ämnet som jag kan ansluta mig till där och göra mitt inlägg i debatten. Liksom det finns förutfattade, marginaliserande meningar kring hur en kvinna ska vara så finns det som sagt även förutfattade meningar kring keramik, glas och konsthantverk. Jag vill fortsätta arbetet med att "röra om i grytan."

Ett ytterligare problem med de upplevda kraven och förväntningarna som råder idag är att de tycks oförenliga; man ska vara snygg, sexig, kontrollerad, måttfull, ansvarstagande och moderlig. På samma gång lever vi i ett land där det dessutom finns ett jämställdhetsideal där yrkeskvinnan är normen; hon

ska dessutom ha karriär, vara målmedveten och smart. Att vara ett objekt utesluter möjligheten till karriär; en kvinna i karriären bör vara avsexualiserad för att få trovärdighet. Lika motsägelsefulla är de "naturliga", kroppsliga idealen som t.ex. "hårlös och smal men med stora bröst".

Som sagt var bryggan för mig, som självdestruktiv tonåring, att klargöra den rådande situationen; att erkänna min dåliga självbild, vad som har påverkat mig samt varför och på vilket sätt min historia formades. En av psykologerna jag gick hos sa till mig att man alltid har rätt till sina känslor. Det är sättet man reagerar och agerar på känslorna som kan vara fel och oacceptabla, men man har *alltid* rätt till sina känslor. *Därför* tycker jag inte att det är fel att prata om en dålig självbild, *därför* är det viktigt och nödvändigt att kunna få erkänna en dålig självbild, utan att för den skull göra sig till ett hopplöst offer; bara bli redo för förändring.

Appendix

Det märks att det var snart fyra månader sedan jag skrev min projektbeskrivning; både mina frågeställningar och gestaltningen har tagit nya vägar. Jag har inte bara utvecklat arbetet i förhållande till mig själv, utan även i förhållande till hur en publik skulle läsa det. Från början var det t.ex. mycket viktigt för mig att det skulle få handla om *dålig* självbild hos unga kvinnor, utan att vara ett bekräftande av en destruktiv norm. Jag valde till slut att ta bort ordet "dålig" och prata om självbild istället, då jag på delpresentationen förstod att jag fortfarande skulle säga samma sak i min uppsats och gestaltning, men för att det inte skulle *läsas* på ett felaktigt sätt av en betraktare så var det nödvändigt att ta bort det ur frågeställningen. Jag har aldrig tidigare funderat över vidareutvecklingen av ens verk som uppstår när en betraktare tar del av det och det har aldrig diskuterats i skoluppgifter på det här sättet heller, så det var mycket lärorikt och utvecklande att behöva tänka i banor som inte bara var mina egna.

Mitt syfte med arbetet har inte ändrats så mycket sedan projektbeskrivningen, utan det har mest handlat om att formulera och gestalta det på bästa sätt, för både mig och betraktaren. Gestaltningen har under arbetets gång tagit många olika former; en stor glasdell, blad och en ställning i keramik, tankar kring ett gestaltande samarbete med tjejerna jag träffat, ljudfiler, ljus, mörker... Efter många experiment, långa promenader och vakna nätter så bestämde jag mig slutligen för en gestaltning utan glas, ställning och blad med blomknoppen intrigerad i ett podium av svulstiga tygformationer. Examinationen var en nyttig erfarenhet som jag såg som ett sätt att på allvar testa mina idéer. Jag provade då för första gången en alternativ gestaltning med tyg och med stöd av det resonemang som fördes så valde jag till slut att helt utesluta glaset. Gestaltningen till examinationen var ett första utkast och jag utvecklade det vidare till vårutställningen. Jag har aldrig arbetat med tyg tidigare och jag har ett oförklarligt inneboende motstånd mot just kombinationen tyg och keramik, men till slut så fick jag till det på ett sätt som jag verkligen tyckte fungerade. Tyget fick tala samma språk som glasdelen skulle gjort och det gav en annan vinkling som jag tyckte om; det förstärkte känslan av kön och kött på ett

svulstigt sätt som jag inte skulle nått med glaset. Examinationen gav mig också mycket värdefullt material att fundera över; maktbalans, visuell läsning och betydelsen av att inte bara formulera sig rätt utan så vis att det verkligen *uppfattas* rätt gällande titel och text. Det var första mötet med en publik.

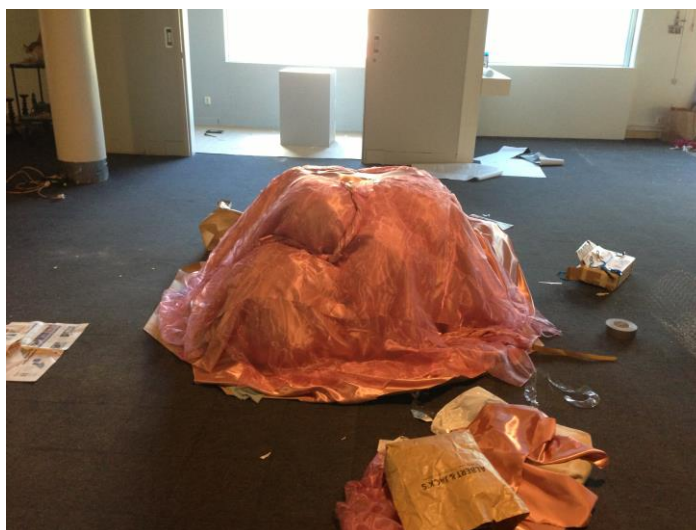
Under utställningen var det otroligt spännande att se alla människors reaktioner och mycket tillfredställande då jag i mina samtal med besökarna upptäckte att de uppfattade mitt arbete precis som jag ville. Alla besökare jag talade med tycktes uppfatta erotiken, köttigheten, svulstigheten, det äckliga och tilldragande. När de dessutom läste titeln och min text bredvid verket så tycktes de förstå mitt resonemang bakom också. Innan utställningen var jag lite orolig för att mitt verk skulle bli lite otydligt; jag grämde mig för att jag inte lyckades få till en ljudinspelning som skulle komplettera verket. Sånär i efterhand så skulle jag fortfarande tycka att det var mycket fint med en ljudinspelning och personligen så tycker jag att det hade det varit bättre, men det var en stor lättnad för mig att upptäcka att det inte var nödvändigt. Folk verkade förstå och uppskatta mitt verk ändå.

Jag uppfattade att besökarna även var intresserade och mottagliga för min frågeställning genom min skulptur, och detta gör att jag ser keramisk skulptur som ett fortsatt bra medium för mig att kommunicera och diskutera de ämnen jag är intresserad av. Under arbetets gång insåg jag snabbt att jag inte var tillräckligt påläst kring genusfrågor och lade mycket energi på att läsa om det. Jag har naturligtvis min historia och mina erfarenheter, men det räcker inte riktigt för att göra det intressant för någon annan. Jag läste flera böcker och avhandlingar på ämnet, men eftersom jag vill arbeta vidare med detta så måste jag inte bara fortsätta utveckla mitt gestaltande utan även ha mer teori i bagaget, så därför ska jag läsa kurser i genusvetenskap på Stockholms Universitet till hösten.

Det har varit ett mycket utvecklande och roligt arbete för mig. Jag känner mig säkrare i mitt utövande, både gestaltningsmässigt, vilka frågor jag vill väcka och *hur* jag väcker dem. Jag vill gärna se mitt konstnärliga arbete som en typ av kommunikation och det vill jag fortsätta att utveckla och förfina.

Gestaltning under examination 18/4-13

bearbetning inför vårutställningen 13/5-2013

"Duktig Flicka" Vårutställning, Konstfack 2013

Källförteckning

Tryckta Källor

Ambjörnsson, Fanny (2003) *"I en klass för sig"*, Stockholm: Ordfront Förlag

Andersson, Gunvor och Ulmanen, Petra (2006) *"Svensk social barnavård ur ett könsperspektiv"* 1993-2003, Statens Institutions Styrelse, Stockholm: Edita

Christensen, Kajsa (2011) *"De ondans blommor – den andra naturen"*
Kandidatarbete, Stockholm: Konstfack

Impelluso, Lucia (2003) *"Nature and Its Symbols"*, engelsk översättning
Sartarelli, Stephen (2004) USA, Los Angeles: J. Paul Getty Museum

Hermansson, Karin "Kakan" (2012) *"Girls Club"*, Masterarbete Stockholm:
Konstfack

Socialstyrelsen, *"Lägesrapport 2011 – Hälso- och sjukvård och socialtjänst"*

Stavenow-Hidemark, Elisabet (1964) *"Svensk Jugend"* Nordiska Museet,
Stockholm: Statlander Boktryckeri

Övriga Källor

Jungnelius, Åsa <http://asajungnelius.se>

Von Zeipel, Cajsa <http://www.cajsavonzeipel.com/>